

Apelar a la història, l'aportació al medi natural i el potencial econòmic del sector del bou brau a les Terres de l'Ebre i deixar la defensa dels correbous en mans de les penyes i els aficionats. Aquesta és la fórmula que semblen haver consensuat els ramaders per dissenyar un pla de supervivència ambiciós que reclama la màxima implicació de la Generalitat.

Imatge presa a la finca de Les Olles d'una de les ramaderies de la nissaga de Pedro Fumadó. / FOTO NÚRIA CARO

Terres de l'Ebre

Correbous sí, correbous no. Aquesta és la controvertida disjuntiva que volen defugir els ramaders de braus de les Terres de l'Ebre a l'hora de plantejar el Projecte Ur o *Aurochs Project*, una ambiciosa iniciativa avalada pel Govern de la Generalitat per posar en valor el paper històric del brau com a arquitecte del paisatge a les Terres de l'Ebre, actual Reserva de la Biosfera per la Unesco, i el potencial turístic i agroalimentari del sector al territori, que configuren 10 de les 11 ramaderies de braus que queden a Catalunya. Un pla de **"supervivència"**, com s'hi refereix l'històric ramader Pedro Fumadó *lo Xarnego*, que vaja més enllà dels correbous, actualment el principal fonament de l'economia d'aquestes empreses. No hi renuncien, al contrari, però busquen garanties de conservació de l'espècie i del negoci en un futur diversificat en què el brau de l'Ebre, que la Uni-

Els ramaders ebrencs de braus reivindiquen el seu potencial turístic, agroalimentari i conservacionista al marge dels correbous

versitat de Saragossa estudia ara [llegiu complement a la pàgina 4] si es pot considerar una espècie singular, esdevinga un motor territorial a les comarques del sud de Catalunya, com a eina de conservació dels espais naturals protegits, com a atractiu turístic i com a producte alimentari i imatge de marca. Així ho valora el gran impulsor del projecte, el jove ramader ampostí Paco Palmer, d'una altra nissaga històrica com Germans Margalef: **"Es tracta de buscar el nostre encaix a la Catalunya del segle XXI"**.

Els plans dels ramaders, que ja han acordat constituir-se en associa-

ció, passen per un nou segell de qualitat ebrenc per a la carn de boví i per a altres productes alimentaris del territori, com podria ser fins i tot l'arròs, i per guanyar prestacions en l'atracció i la gestió de les visites de **"milers"** de turistes potencials interessats en el bou brau o per oferir fins i tot a aquest turista allotjament dins de les finques, amb l'habilitament de cases rurals a tal efecte. En el cas de la carn, actualment el nivell d'aprofitament, segons els ramaders consultats, és baix. **"Fem poca carn i poc vehiculada. Li hem de posar el segell de l'escorxador. Amb un segell nostre seria diferent"**, constaten aquestes fonts.

HISTÒRIA I INTERACCIÓ Defensen que els ramats de braus s'haurien pogut començar a instal·lar a la conca del riu Ebre cap al segle XII; que hi ha documents que proven que el 1373 ja es feien festes amb bous a València i que si més no fa 300 anys

hi ha testimoni documentat de pastors de braus a Alfara de Carles. Aquests animals ja tenien un paper clau en la conservació i la neteja

d'espais a les muntanyes dels Ports. També a partir de la meitat del segle XIX, segons explica Palmer, els braus es van utilitzar per dessemar i desentanyar les finques del delta de l'Ebre on es va anar plantant arròs. **"Sempre he sentit explicar que es menjaven la bova i esponjaven el terreny"**, recorda. Ben entrat el segle XX, fins a la creació dels parcs naturals com a figura de protecció, els ramaders defensen que els ramats dels seus

avantpassats més recents van contribuir de forma decisiva a aïllar de l'expansió del cultiu de l'arròs, zones que avui són considerades especialment valuoses des del punt de vista mediambiental, com ara a la bassa de l'Encanyissada, a les Olles o a l'Illa de Buda.

"El més important dintre d'una reserva de la Biosfera és poder demostrar que hi ha interacció entre l'home i la terra. La cria de brau en extensiu és clau perquè a nivell de ramaderia és el màxim exponent d'aquesta interacció", va defensar Serge Colombaud, cap d'Animació del Parc Natural d'Escandron i de la Camarga, en la taula rodona *l'Ur i l'Ebre*, organitzada el desembre passat a Amposta en el marc de la Fira Agrícola i Ramadera del Montsià. El brau en extensiu com a màxim exponent de sostenibilitat, a l'altura de l'agricultura ecològica. La Camarga, també reserva de la Biosfera, s'ha convertit en el gran referent del pro-